

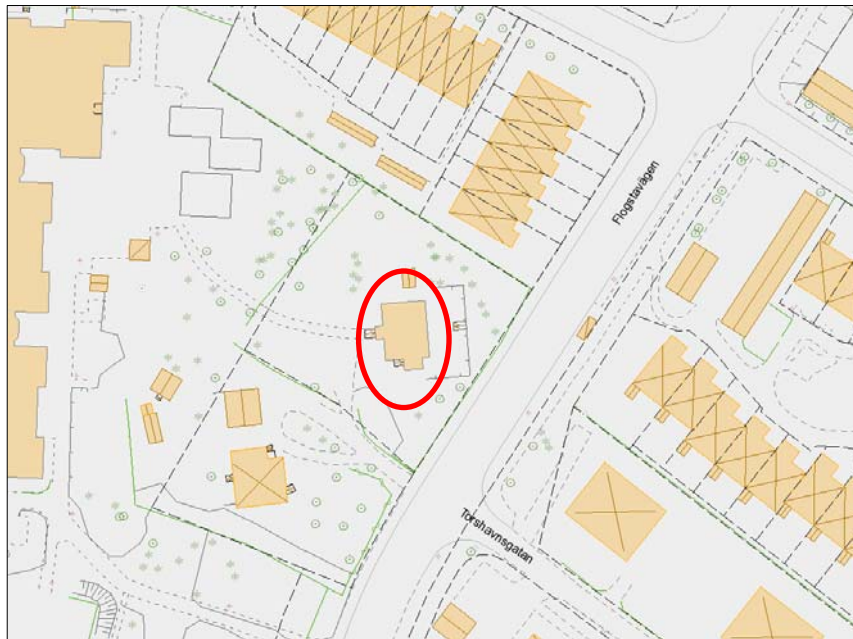
2020-03-02
Per Lundgren

Uppsala Skolfastigheter AB

Att: Cecilia Brixder, cecilia.brixder@skolfastigheter.se

Kulturhistoriskt utlåtande

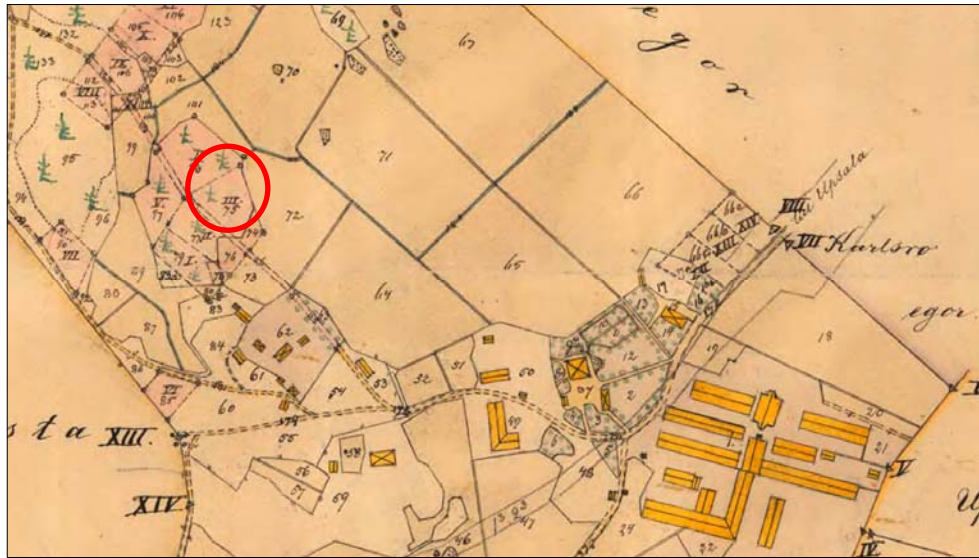
UIF-huset, Flogsta 11:71, Uppsala kommun

Historik

Tomten hade anslagits av Upsala-Ekeby AB redan 1904, och enligt uppgift i kompendiet ”Anteckningar om Upsala-Ekeby AB av Tegelmästare A. Samuelsson” (Uppsala stadsarkiv) ska byggnaden ha uppförts året efter. Med tanke på husets utformning, som är typisk för omkring 1920, är detta en överraskande tidig datering. Huset uppfördes privat på ofri grund och kallades ”Anderstedtska villan”. En Johannes Anderstedt var kakelugnsmålare vid Upsala-Ekeby och stod under början av 1900-talet som ägare till ”Egebo”, vilket kan vara samma hus. Byggnaden köptes loss av Upsala-Ekeby AB 1938 för att användas som tjänstemannavilla. Bolagets interna benämning för byggnaden var 91:9.

Karta från 1905 som visar den aktuella tomten.

På 1960-talet förvärvade Uppsala kommun mark från Uppsala-Ekeby AB för att bygga en ny stadsdel, Flogsta. I marken som förvärvades ingick tomtplatsen till Anderstedtska villan. Den stora fastigheten Flogsta 11:12 bildades efter kommunens markköp och från denna styckades mark av och försålades till olika exploateringsintressenter. I planerna ingick att uppföra en ny skola som skulle beröra villatomten. 1971 bedömde man att en avstyckning av denna villatomt, liksom granntomten i sydväst som också hade hört till Uppsala-Ekeby AB, skulle försvåra stadsplanens genomförande och därför lät man dessa tomter tillsvidare kvarstå i Flogsta 11:12.

Flygfoto 1975. Ännu 1975 utgjorde bebyggelsen intill bruket en välbevarad kulturmiljö med olika typer av personalbostäder.

1995 började Uppsala IF använda den kommunalt ägda byggnaden som klubblokal. 2014 bildades dagens fastighet, Flogsta 11:71, genom en avstyckning från Flogsta 11:12. Anledningen till avstyckningen var ett beslut av kommunen att bolagisera sitt fastighetsinnehav efter verksamhetsområde, och man såg då gärna att respektive bolag ägde de fastigheter på vilka deras typ byggnader stod. Genom avstyckningen kunde fastigheten med dess klubblokal köpas av Uppsala Kommun Sport- och rekreationsfastigheter AB, det bolag som skulle ha hand om denna typ av byggnader.

Byggnadsbeskrivning

Byggnaden är uppförd med en bärande tegelstomme murad med kalkbruk. Den har en hög sockel i huggen granit med ventilationsöppningar. På långsidan åt väster finns en förstuga som troligen inte är ursprunglig – sockeln har här ett avvikande utförande i betong. I stället har entrén troligen varit på den södra gaveln, där det finns en veranda med terrass som har en likadan sockel som de övriga delarna av huset. Taket är brutet och har en ramsågad underbrädning som bör vara ursprunglig, liksom vindskupan. Dagens veranda på södra gaveln, förstugan åt väster och byggnadens fönster bör ha tillkommit efter att Upsala-Ekeby köpt byggnaden. Mot öster finns en större terrassering med granittrappa och sekundär granitstödmur som bidrar till en ganska formell karaktär.

Byggnadens volym och tidigare planform är typisk för tjänstemannavillor i bruksmiljöer. Interiört präglas byggnaden av en modernisering som bör ha skett någon gång på 1950-talet, med bland annat ny köksinredning och öppen spis i salen/varldagsrummet. En stor del av planlösningen bedöms dock vara ursprunglig.

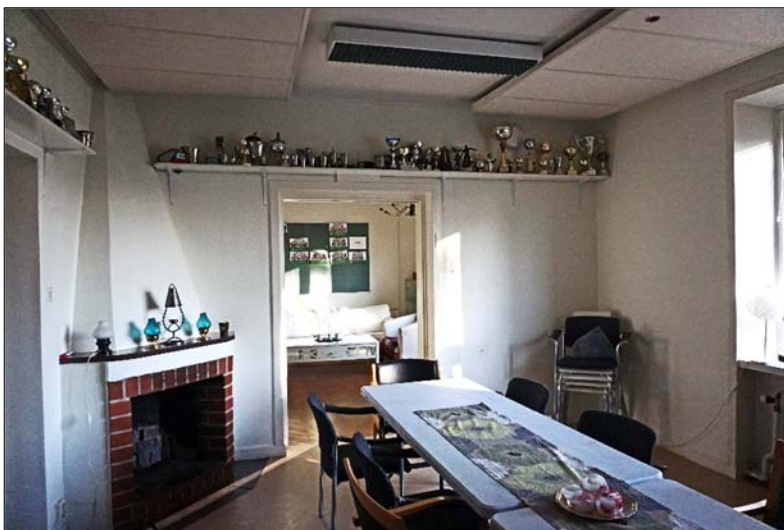
Byggnaden från söder med förstuga och vindskupa på långsidan och veranda med terrass på gaveln mot öster.

Gavel mot norr.

*Längsida mot öster
med terrasseringens
stödmur i förgrunden.*

*Sal/ vardagsrum med
öppen spis och skjut-
dörr mot rummet inn-
anför.*

Köket med tidstypisk inredning från omkring 1960.

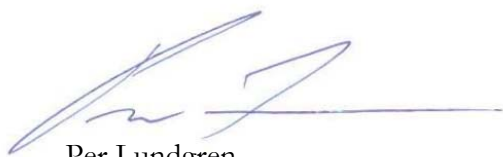
Kultuhistorisk bedömning

Byggnaden har ett stort kulturhistoriskt värde genom sin ålder och genom sitt sammanhang med Ekebybruk. Trots de relativt omfattande ombyggnaderna kring mitten av 1900-talet är byggnaden genom sin stomme, markerade takfot på gavlarna och volym urskiljbar som ett äldre hus och det visar hur långt åt nordväst som Upsala-Ekebys område en gång sträckte sig. När nya bostadsområden i närheten har uppförts har byggnaderna i flera fall inspirerats av den äldre bruksarkitekturen, men mycket få ”äkta” bostadshus från Upsala-Ekebys tid är bevarade. Genom sin existens visar byggnaden att dagens bostadsområden inte är lagda på jungfrulig mark utan har en äldre historia. I en lokal kontext har byggnaden därför ett mycket stort värde.

Byggnaden har också ett stort samhällshistoriskt värde som en tjänstemannavilla, en kategoribygnad som visar på brukets sociala hierarkier. Byggnaden är dessutom intressant genom att den illustrerar Upsala-Ekeby AB:s strategi att upplåta tomtmark för uppförandet av egnahem på ofri grund, parallellt med att man styckade av och försålde tomter för egnahem. Egnahem på bolagsmark medförde att bolaget hade möjlighet att köpa ut ägarna om industrin hade behov av byggnaderna eller marken de stod på. Så skedde också med det aktuella huset.

Mot ovanstående bakgrund bedöms byggnaden ha sådana särskilda värden som avses i PBL 8.13, trots relativt stora förändringar i byggnadens exteriör.

För Upplandsmuseet

A handwritten signature in blue ink, appearing to be 'Per Lundgren', with a long horizontal line extending to the right.

Per Lundgren
bebyggelseantikvarie